

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΘΗΚΕΣ

Της Κατρίν Μοσχοβάκη,
αρχαιολόγου-μουσειολόγου

Ζωντανοί θησαυροί

ΠΕΡΑ από τα μνημεία, τα μουσεία και τα έργα τέχνης, η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και την άυλη κληρονομιά. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά, σύμφωνα με τον ορισμό της UNESCO, αποτελείται από πρακτικές και εκφράσεις καθώς και γνώσεις, τεχνικές και αξίες, τις οποίες κοινότητες και σύνολα αναγνωρίζουν ως μέρος της πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Αυτού του είδους η κληρονομιά μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, κυρίως προφορικά. Διαρκώς αλλάζει και αναδημιουργείται σε απάντηση των αλλαγών του κοινωνικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, ενώ παρέχει σε άτομα, σύνολα και κοινότητες αίσθηση ταυτότητας και συνέχειας και αποτελεί εγγύηση της αειφόρου ανάπτυξης. Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά εκφράζεται μέσα από πολλούς τομείς, οι κύριοι των οποίων είναι οι προφορικές παραδόσεις και εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένης και της γλώσσας, οι τέχνες, οι κοινωνικές πρακτικές, οι τελετουργίες και τα έθιμα, οι γνώσεις και πρακτικές που αφορούν τη φύση και το σύμπαν, αλλά και οι παραδοσιακές τεχνικές.

Σε μια προσπάθεια να προστατευτεί η άυλη κληρονομιά των λαών, η UNESCO επιχειρεί να λάβει μια σειρά από μέτρα που θα διασφαλίσουν την επιβίωσή της όπως είναι η αναγνώριση, η καταγραφή, η έρευνα, η διατήρηση, η προστασία, η προώθηση, η ενδυνάμωση και η μετάδοσή της μέσω εκπαίδευσης, καθώς και η αναζωογόνηση διάφορων τομέων αυτής της κληρονομιάς. Ένα από τα μέ-

τρα που λαμβάνει η UNESCO είναι και η προστασία των «Ζωντανών Ανθρώπινων Θησαυρών», δηλαδή ατόμων που κατέχουν σε υψηλό βαθμό γνώσεις και τεχνικές οι οποίες απαιτούνται για την εκτέλεση συγκεκριμένων στοιχείων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Το πρόγραμμα των «Ζωντανών Ανθρώπινων Θησαυρών» στόχο έχει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη ώστε να αποδώσουν επίσημη αναγνώριση σε κατόχους της παράδοσης, ώστε να συνεχίσουν να προσφέρουν και να μεταδίδουν τις γνώσεις τους σε νεότερες γενιές. Η κάθε χώρα επιλέγει αριθμό ατόμων σύμφωνα με τα κατορθώματά τους αλλά και τη διάθεσή τους να μεταδώσουν την τέχνη τους και σε άλλους. Η επιλογή γίνεται επίσης βάσει και άλλων παρεμφερών κριτηρίων, μεταξύ των οποίων και το ρίσκο της εξαφάνισης της συγκεκριμένης τέχνης/πρακτικής. Οι χώρες που ήδη υλοποίησαν το πρόγραμμα αυτό είναι η Ιαπωνία, η Γαλλία, η Νότιος Κορέα, η Τσεχία, η Αυστραλία, οι Φιλιππίνες, η Ταϊλάνδη και η Ρουμανία. Η Κύπρος είναι μια χώρα που θα μπορούσε να εφαρμόσει το πρόγραμμα αυτό καθώς υπάρχουν ακόμη αρκετοί παραδοσιακοί τεχνίτες που εδώ και χρόνια προσφέρουν εξασκώντας το επάγγελμά τους παρά τις δυσκολίες επιβίωσης σε έναν κόσμο που διαρκώς βάλλεται από την εξέλιξη της τεχνολογίας. Είναι κρίμα να χαθούν αυτές οι παραδοσιακές τεχνικές, μαζί με όλα όσα αυτές αντιπροσωπεύουν, με το χαμό των ανθρώπων αυτών. Στο μυαλό μου έρχεται η περίπτωση του τελευταίου Κύπριου μαντιλάρη, η ζωή του οποίου έγινε ντοκιμαντέρ από τον Πασχάλη Παπαπέτρου, και η τέχνη του οποίου χάθηκε για πάντα, αφού δεν υπάρχει κανένας άλλος που να την εξασκεί.

Μια θεατρική

> «Ubu Roi» του Αλφρέ Ζαρί από τ

Εφερα στην οθόνη του υπεστή το σημείωμά μου για πρώτη παραγωγή της Paraproactions, το βασισμένο στο «Animal farm» του Όρσολα «Zoo», και διαπίστωσα πως σχεδόν όσα είχα γράψει τότε ταιριάζουν και δεύτερη τους παράσταση, στον «Ubu Roi» του Αλφρέ Ζαρί.

Η εικαστική γλώσσα της παράστασης εντυπωσιάζει, είναι εκφραστική, ευέλικτη, με πλούσιο λόγο, με χιούμορ, είναι σχεδόν τάρκης, σχεδόν καλύπτει τις ανάγκες της παράστασης. Καθόλου παλιό, η Paravan Proactions γεννήθηκε από την επιθυμία δύο ταλαχών σκηνογράφων να αυτονομηθούν, να απελευθερωθούν από την κυριαρχία των σκηνοθετών, οι οποίοι συχνά δεν διαθέτουν εικαστική σκέψη και περιορίζουν την λειτουργία της παράστασης. Μόνοι πια κυρίαρχοι, η Μελίτα Κούτα και ο Χάρης Καυδής δημιουργούν πρωτότυπα όλα τη μορφή του Ουμπου, του κοιλιάδουλου και δειλομού, κι είναι αυτά τα δύο κύρια χαρακτηριστικά που οδηγούν στο πετυχημένο αποτέλεσμα. Ο Ουμπου είναι μονιμοποιημένος πάνω σε μια λερωμένη αλέτα. Εκτός από τις περιπτώσεις που τακινείται με καρτσάκι υπεραγορεύει η φιγούρα του βασιλιά θυμίζοντας διαφήμιση της Michelin, κι είναι το μα που μετράει, η κοιλιά και τα ούτρα ενώ το πρόσωπο δεν παίζει ρόλο, γι' αυτό και ο Διομήδης Κουφτερός, όπως και οι άλλοι ηθοποιοί της ομάδας, φορούν μάσκα. Τα σκορπισμένα στο πάτωμα υπόγειου χώρου στάθμευσης ανήμενα απλώνουν παντού τη μιζέρια ζεύγους Ουμπου, η μιζέρια είναι από την οποία είναι φτιαγμένο το πληκτικό φόρεμα της κυρίας Ουμπου. Η ντυμένη ντυμένη αστείο είναι το τραπέζι με τις κρόλες. Στο βάθος του χώρου η ποθητή λυτέλεια του βασιλικού παλατιού (με χιςτα μέσα). Η ρωσική αρκούδα κάνει μια ριολεκτική εμφάνιση. Τα κοστουμιά του πετάν Λέρα (Πάρις Ερωτοκρίτου ή Ευριδίκαιος; Δεν ξέρω ποιος έπαιζε στην παράσταση που είδα) και της κυρίας Ουμπου (Τζωρτζίνα Τάση) παρωδεί το Σούπερ και την Catwoman.